

702 Palæstra Christiana. Pars II. Caput II.

Iob 41. 13.

teste, præcedit egestas. Diuitias non habet illas, quibus affectus suos, & clientulos beetur, et rūmque inexpibilem cupiditatem exsaturet. Inani & ludicra diuitiarum umbra fallit, quæ famam non sedat, sed prouocat, perinde si quis famelico panem pīctum aut lignum apponat.

Vera illius ambiguitas sit ne inhomogeneum adspicatur. Multa simul agenda sub aspectu potest.

Non paucos

Multos decipit dum eis multa simul agenda sub aspectu ponit, ut eos aceruo & mole rerum terreat. Tu vero responde tentatori; Hac hora hoc faciam, sequente aliud, aliudque tertium; non simul omnia. Ita perdetim & per gradus confici possunt plurima.

Non paucos fallit precum multitudine, qui hoc

vnum fatigunt ut precatiunculas recident quā plurimas, num illud attēntē faciant, hoc ipsi non multū curant; interim etiam sepe magis necessaria & meliora negligunt.

Quanto nequissimæ humilitatis specie seducit, qui actiones sanctiores multas omittunt, ne ab aliis habentur sancti, & inde ipsi fiant superbi.

Honesto correctionis titulo multos in iram, contumeliam, vindictam, seueritatem nimiam impellit: Alios

mansiuerū comitatis fuso impedit, quod minus lascivia, obrectatoria, pessima quaque garrientes aut agentes corrigit.

Spe vana, taciturnitate & superba, insomniis falsis, religionibus fictis, superstitionibus veris, scrupulis exitiosis, eurostibaribus noxiis, odii & similitudinibus speciosis, lacrymis & solatii, sceptro, sis, suspicitionibus malignis, tristitiae aut gaudii inanisimis deludit.

Tam blande quam malitiosè suader. Ut de-

rum ab hac tentatione libereris, concede aliquantulum naturæ, satiæ animo, satia gulam, indulge genio, explore appetitiam, da aliquid hilaritat, laxa voluptati frenos,

remitte arcum, ut dento intendi possit. En tentatoris astutiam: Dixerunt anima sua, moner Itaia, Incubare et transamus. Noli acquiescere, ait Bernardus, non est enim transitus, sed te graniter oppresurus.

Quod magis volueris explorare voluptatis sitim, ed magis sities. Tentationem non vincis, sed irritis & accendis, cum ei satis-

facis. Sed haec infra explicatiū trademus.

Porro indecessit est dæmonis in tentando constantia.

Non eum frangit temporis diuturnitas, non illum morat, nec si iterum iterumque ac sapius repellatur,

animus despondet, aut in pugnandi contentione languet.

Offa eius velut fistula avis, ait Iobus, cartilago illius quasi lamina ferrea. Vti enim offa non fleuntur, nec

mollescant, ita dæmon non incurvantur domitus, non cedit vietus, non continuo fugit pulsus. Musca est impudens, identidem redit, eti centiès rufusimque centes abigatur.

Et sicut in exigitanda & persequenda præda non fatigatur, ita etiam in retinenda impigerimus nulli

parce operæ. Ex eius vnguis non minus difficulter extorseri prædam, quam, ut vetus est verbum, ex Herculis manibus clauam, aut à leonis vnguis semel sum agnum. Enimvero tentator iste non initio statim dentes & vngues exerit; à leuioribus incipit, piacula minoria suggestur, paurallatum ad grauius flagitia & crebriora transit, in eos demum omnem malitiam effundit, & ad grauius quaque pertrahit, quos illis tentacionum præludiis vicerit. Nimurum quod serpens caput immiserit, ed & reliquum corpus non difficulter introducit. Quod dæmon digitum, ed & manum, brachiumque torum inserit.

Franicus Aſſisius vir sanctissimus monere solitus: si

diabolus, aiebat, vel vnicum capillum nobis extorserit, grandem inde camum, aut tentem validum texit: si

vel semel remissa nos irretiat, inde ad alia atque alia

non difficiliſuſa proturbat. Si manum nolis perdere caue digitum tentatori porregas.

C A P V T . II.

Tentator Diabolus Cupedinarium & Aurificem agit, deliciis & diuitiis fallit.

Vir sanctissimus abbas Matho, quod Pelagius ^{Reg. lali-} morat, dicere solebat: *Diabolus non perinde bonus mesfor arque fator est; industrie plurimum expen-* ^{bell. 10. n. 33.} *dit seminando, sed tantudem non recipit metendo.* ^{miti p. 599.} *Diabolus Quod si tam abundantem haberet messem, quām copiam spargit seminente, in sua hortae orbem vniuersum conuheret. Diuersis planè seminibus instruens que fator* ^{mesfor at-} *mus, malorum omnium seminatores est. Neque vero aliud, quām herbas malas & inutiles, frumenti vitium, adulteria semina, segetum pestes, lolium, vrticas, tribulos, lappas ferit. Sed, Numini sint laudes, non omnis eius satio surgit, hinc minus metit, quām ferit. Stygij seminis multum interit.*

Quemadmodum vero Satanas modò seminatorem, Dæmon va- ^{modò mesforem, ita subinde mercatorem, mox re-} ^{rias sumit} *ctionem aut pellionem, nonnunquam Phrygiensem, iam vero pistorem, iam fatorem, iam & futorem; breui vietorem aut tinctorem, modo pictorem agit; mille lar-* ^{fishuras.} *nas die uno, vñica hora induit. Iam paonis, iam columbri, iam leonis formam subit; formas se verbit in omnes. Vt vero Archeronticus hic tentator varias sumit figura, & vultus præferrit diuersissimos, ita omnis generis tentationes admovet, iam minatur & terret, iam blandit & mulcet; modo rogantis, modo imperantis personam gerit; quascunque vult, facies sibi aptat, vt ad omnem vitorum genus perrahat. Precipue vero tripli tentatione humanam gentem ad malum sollicitat. Nam saepissime aut Cupedinarium, aut Aurificem, vel Bræcarium, aut Pileonem agit. Tonitru filius Ioannes iam olim pronuntiat: *Quoniam omne quod est in mundo, concupiscentia carnis est, & concupiscentia oculorum, & superbia vita, que non est ex parte, sed ex mundo est.* Cupedinarium Concupiscentiam carnis, Aurifex vel Bræcarius Concupiscentiam oculorum, Pileo Superbiæ vita persuadere nititur. Vt igitur Tentatoris indolem ac genium probè nouerimus, hunc vobis Christiani, Cupedinarium, hunc Aurificem & Pileonem depingam, vt tanto minus lœdat, quanto magis patuerint lœdantes artes. Hoc quidem caput Cupedinarium & Bræcarium dabit nosendum.*

§. I.

VT Concupiscentiam carnis concitet Tentator, ^{Dæmon vt} Cupedinarium agit, & homines gula, libidine, concupiscentia tentat. Edendi appetitio Protoplatos & omnes eorum posteros pessum dedit, & in exitium adduxit. Gula & libidine orbis vniuersus ab hoc Cupedinarium infestus diluuij aquis submersus est. Pentapolis (seu quinque ciuitates Palestina) flos & medulla omnium regnum, quia libidini seruit, igne cælitus lapsi consumpta est. Gula & libido Cupedinarij illius notissimæ tentationes Hebreum populum idololatria & omnibus flagitiis contaminavit: *sed populus manducare & bibere, & surrexerunt ludere.* Moabites feminae Hebreos blanda humanitate ad pollulum, seu, voruum epulum vocarunt. Hic Gula, Libido, Idolatria & omne malum sua compendio perfudebatur ab illo ipso Cupedinario. *Fornicatus est populus cum filiabus Moab, que vocaverunt eos ad sacrificia sua.* At illi comedebant & adorabant Deos earū. Hoc consilij gravissima fuit Cupedinarij huius tentatio, cum omnis populus Israëlis pīctum illimum manna nauferet, & carnes appeteret. Hac duplice Gula & Libidinis tentatione Cupedinarius iste maximus

Constantia dæmonis in tentando constantia.

Iob 51. 2. 3. nec tentando est indecessa.

Iob 40. 13. quia tentatio pīctus est impigerimus.

In retinenda pīctus est impigerimus.

Franciscus Aſſisius vir sanctissimus monere solitus: si

diabolus, aiebat, vel vnicum capillum nobis extorserit,

grandem inde camum, aut tentem validum texit: si

vel semel remissa nos irretiat, inde ad alia atque alia

Et omnis generis tentationes admovent. Tripli tentatione humanam gentem ad malum sollicitat. Nam fūlū sollicitat.

1. Iean. 2. 16. ac

Cupedinarium concitet, homines gula, libidine, desitatis tetat.

Exod. 12. 6. Num. 2. 5.

At illi comedebant & adorabant Deos earū. Hoc consilij gravissima fuit Cupedinarij huius tentatio, cum omnis populus Israëlis pīctum illimum manna nauferet, & carnes appeteret. Hac duplice Gula & Libidinis tentatione Cupedinarius iste maximus